

Feiten en cijfers over Foetaal Alcohol Syndroom (FAS)

- Meer dan 80% van de Nederlandse vrouwen drinkt wel eens alcohol. Tussen de 35 en 52% van de Nederlandse vrouwen drinkt op enig moment tijdens de zwangerschap alcohol.¹ The Coombe Women's hospital in Dublin ontdekte dat daar zelfs 65% van de vrouwen alcohol drinkt tijdens de zwangerschap.²
- Het percentage zwangere vrouwen dat alcohol gebruikt tijdens de zwangerschap neemt toe naarmate de zwangerschap vordert (mogelijk een gevolg van het wijdverspreide idee dat alcohol alleen schadelijk is voor het ongeboren kind in de eerste drie maanden van de zwangerschap).³
- Onder de vrouwen die alcohol gebruiken tijdens de zwangerschap is een groter percentage hoogopgeleid dan laagopgeleid (33% versus 7%), zijn er meer vrouwen met een betaalde baan dan zonder betaald werk (29% versus 9%) en is het grootste gedeelte autochtoon (28% Nederlands tegenover 10,8% van de Antilliaanse vrouwen, 9,4% van de Surinaamse vrouwen en slechts 0,4% Turkse en 0,1% Marokkaanse vrouwen).⁴
- Van niet-zwangere vrouwen is zo'n 10% een zware drinker (6 of meer glazen per dag). Na het vaststellen van een zwangerschap stoppen deze minder vaak met het drinken van alcohol dan niet zware drinkers.⁵
- Onder zwangere vrouwen die eerder een miskraam hebben gekregen is het percentage dat alcohol gebruikt tijdens de zwangerschap aanzienlijk lager.⁶
- 50% van de allochtone vrouwen en 25% van de autochtone vrouwen geeft aan tijdens hun zwangerschap geen alcoholadvies van een arts of verloskundige te hebben gekregen.⁷
- De consumptie van 1 glas alcohol per dag voor de conceptie kan de vruchtbaarheid van zowel mannen als vrouwen negatief beïnvloeden, en vergroot de kans op een miskraam in de eerste weken van de zwangerschap.⁸
- Alcoholgebruik tijdens de zwangerschap verhoogt het risico op miskramen en vroeggeboortes, de schattingen van de mate waarin het risico verhoogd wordt lopen uiteen van 20% tot 500%.⁹
- Eenmalig gebruik van alcohol (1 tot 3 glazen) tijdens het derde trimester van de zwangerschap veroorzaakt een tijdelijke onderdrukking van de adembewegingen van het ongeboren kind. Veelvuldige herhaling hiervan kan nadelig zijn voor de ontwikkeling van de longen.¹⁰
- Het drinken van 1 tot 3 glazen alcohol per week in het derde trimester leidt tot veranderingen in de schrik- en schokbewegingen van het ongeboren kind.¹¹
- Onderzoek heeft uitgewezen dat het eenmalig tijdens de zwangerschap drinken van 1 tot 3 glazen al kan leiden tot de sterfte van zenuwcellen, wat ongunstig is voor de (mentale) ontwikkeling van het ongeboren kind.¹²
- Alcoholgebruik in het eerste trimester van de zwangerschap kan leiden tot FAS en daaraan gerelateerde afwijkingen zoals een gespleten lip of gehemelte en afwijkingen aan nieren, hersenen en hart. Het is onduidelijk vanaf welke hoeveelheid alcohol deze afwijkingen kunnen optreden.¹³
- FAS wordt gekenmerkt door groeiachterstand, hersenbeschadigingen en specifieke gelaatskenmerken.¹⁴
- FASD staat voor Foetaal Alcohol Spectrum Disorder, dit is de overkoepelende term waaronder niet alleen FAS valt, maar ook gerelateerde diagnoses waarbij niet alle kenmerken van FAS voorkomen.¹⁵
- Op elke 1000 pasgeborenen hebben ongeveer 3 baby's FAS, voor Nederland betekent dit dat er elk jaar ongeveer 500 kinderen met FAS geboren worden.¹⁶
- 80% van de kinderen met FAS worden niet opgevoed door hun biologische moeder.¹⁷
- 60% van de kinderen met FAS komt in aanraking met justitie, 35% van de kinderen met FAS krijgt een alcohol/drugs probleem.¹⁸

- Vroegtijdige signalering van FAS kan bovenstaande cijfers minimaal halveren.¹⁹

¹ *Risico's van alcoholgebruik bij conceptie, zwangerschap en borstvoeding*, Gezondheidsraad, 2005: 42.

² Barry, S. et al, 'The Coombe Women's Hospital study of alcohol, smoking and illicit drug use', 1988–2005. 2006. Dublin: Coombe Women's Hospital.

³ 'Factsheet Alcoholgebruik en Zwangerschap', NIGZ, 2005.

⁴ Pfinder M, Kunst A, Eijdsen M van, Vrijkotte TGM, 'Preterm birth and small for gestational age in relation to alcohol consumption during pregnancy: stronger associations among vulnerable women? Results from two large Western-European studies', *BMC Pregnancy Childbirth*, 2013 Feb 22;13:49.

⁵ *Richtlijn voor de diagnostiek en behandeling van patiënten met een stoornis in het gebruik van alcohol*, Multidisciplinaire richtlijn GGZ, 2009: 208.

⁶ 'Factsheet Alcoholgebruik en Zwangerschap', NIGZ, 2005.

⁷ Idem.

⁸ *Risico's van alcoholgebruik bij conceptie, zwangerschap en borstvoeding*, Gezondheidsraad, 2005: 55, 58

⁹ Idem, 66.

¹⁰ Verschillende onderzoeken samengevat in: idem, 71-73.

¹¹ Little JF, Hepper PG, Dornan JC, 'Maternal alcohol consumption during pregnancy and fetal startle Behaviour'. *Physiol Behav* 2002; 76(4-5): 691-694.

¹² *Risico's van alcoholgebruik bij conceptie, zwangerschap en borstvoeding*, Gezondheidsraad, 2005: 85 - 86.

¹³ Idem, 71.

¹⁴ Jones KL, Smith DW, 'Recognition of the fetal alcohol syndrome in early infancy', *Lancet* 1973; 2(7836): 999-1001.

¹⁵ 'Wat is FAS?' http://www.fasstichting.nl/FASD/p_wat.php.

¹⁶ Sampson, P.D. et al, 'Incidence of fetal alcohol syndrome and prevalence of alcohol-related neurodevelopmental disorder', *Teratology* 56, 317-326 (1997).

¹⁷ *Fetal Alcohol Syndrome*, Institute of Medicine report for US Congress, 1996.

¹⁸ Streissguth, A.P. et al, 'Risk factors for adverse life outcomes in fetal alcohol syndrome and fetal alcohol effects', *J Dev Behav Pediatr.* 25(4), 228-38 (2004).

¹⁹ Idem.